

Oblasti večjo avtoriteto!

Zveza združenih delavcev je postavila novo zahtevo obveznih razsodišč. Kadar podjetnik in delavstvo v svobodnih razgovorih ne najdeta potrebnega sporazuma, mora vselej zadeva pred prisilno razsodišče. To končno odločuje v sporni zadevi. Odločba zastopnika oblasti je obvezna za podjetnika in delavca.

V sporu s Trboveljsko premogokopno družbo so po neuspešnih neposrednih pogajanjih in poravninah tudi vse strokovne organizacije predlagale izročitev sporne zadeve razsodišču. To sedaj samo možno in neobvezno razsodišče razsoja za obe stranki sicer končno veljavno, začne pa poslovati le tedaj, če obe stranki prostovoljno pristane na nj.

Na tako razsodišče so se lansko leto zedinili zastopniki gradbenih podjetnikov in gradbenega delavstva. Tam so prišli do sporazuma. Če bi ne bili, bi bil razsodil zastopnik banske oblasti.

Trboveljska letos, in še mnogi drugi podjetniki, n. pr. Prešeren v Kranju, se sodbi razsodišča niso hoteli podvreči. Na razsodišče kratkoma niso hoteli pristati. Nočejo, da bi oblast, ki mora za obe strani delati pravično in nepristransko, odločala po pravicah višjih koristi. Sami hočejo brez kontrole in brez odgovornosti napram prizadetemu delavstvu in napram javnosti odločati po grobo kapitalističnem receptu brezobzirno samo v svojo korist.

Delodajalci se tako krčevito branijo pred novim tokom življenja. Včasih nevarno gazijo, oprti na nepopolnost socialno-zaščitnih zakonov, pravice delavstva, izzivajo k odporu in povzročajo vedno večje nezadovoljstvo.

Kričeči primer brezuspešnih poravnalnih razprav kakor pri »Motvoza« d. d. v Grosupljem, izigravanje sporazumov kakor pri Martinušič v Ljutomeru, šikaniranje delavstva samo zaradi njihovih pravičnih zakonitih zahtev kakor v tovarni »Strojil« in »Vunateks« v Majšpergu, vedno bolj zahtevajo širše kompetence državnih oblasti. Delavstvo samo jih želi, hoče tudi hitro poslovanje teh oblasti. Kapital sam pa se jih brani in otepa.

Nad vsak dvom je tako jasno, da delavstvo v oblast zaupa, zaupa v njene razsodbe. Čuti, da so vršilec oblasti po veliki večini blizu zdravim ljudskim težnjam. Veruje, da bodo oblastniki delavstvo prav razumeli in ga pravilno branili.

Nad vsak dvom jasno pa je tudi, da kapital tega zaupanja nima, da se posega oblasti v urejanje medsebojnih odnosov na vse kriplje brani. Hoče ohraniti svoje nebrzdane pravice in sedanji socialni nered.

Z ustvarjanjem nereda kapital ruši družbo in jo boljše vizira. Z zahtevo po večjih kompetencah oblasti, po njenem hitrem postopku v vseh spornih primerih pa delavstvo ustvarja temeljne pogoje za socialni mir, za spoštovanje in avtoriteto oblasti, za novo pojmovanje in pravilnejše urejanje družbenih odnosov. Tudi naša zahteva po obveznem razsodišču spada v ta okvir in jo je treba v narodnem in državnem interesu uveljaviti.

Če prav pogledamo v oči stvari, moramo reči: Delavstvo s svojim zahtevkom po uveljavljanju oblasti dela za socialni mir in proti boljše viziranju ljudstva, kapital z nebrzdanim iskanjem samo svojih koristi pa socialni mir ruši in sam kliče v deželo boljše vizije revolucije.

Naša industrija zato izziva socialno oblast, naše delavstvo pa kliče po njeni močni roki: Kapital je treba brezpogojno ukloniti skupnim interesom in ga podrediti odločbam socialne oblasti.

Trboveljska in višji interesi

Poravnalne razprave s Trboveljsko so zaključene brezuspešno. Delavstvo je podjetju še enkrat nudilo roko za pameten sporazum. Povdarjalo je pri tem, da se zaveda resnosti časov in svoje odgovornosti napram narodu in državi. Zato želi, da se spor konča brez vsakih težjih pretresljajev. Delavstvo je predlagalo po svojih strokovnih organizacijah podjetju rešitev spora po razsodišču, kakor tako možnost predvideva zakon o poravnalnem postopku, če obe stranki na razsodišču svobodno pristane na.

TPD ODKLANJA RAZSODIŠČE

Trboveljska premogokopna družba pa pred razsodišče ni hotela. Prisiliti pa jo za enkrat k temu še ni mogoče. Gotovo je, da družba s to odklonitvijo ni dokazala, da bi ji bilo za ustvaritev pravičnih odnosov med njo in njenim delavstvom. Razsodišču, v katerem končno odloča oblast, bi vendar podjetje moralo zaupati. Če je to zaupanje oblasti izpričalo delavstvo in to celo proti vztrajnemu rovarjenju levčarskih elementov v premogokopnih revirjih, bi isto z vso upravičenostjo pričakovali tudi od podjetja. Prepričani smo, da bi oblast vpoštevala vse morebitne dokaze družbe, da upravičeno odklanja delavske zahteve po novih po višjih plač, če bi podjetje moglo izpričati z računi, da je njena finančna zmogljivost že z dosedanjimi plačami dosegla svoj višek. Ko družba razsodišča ni hotela sprejeti in na izrek oblasti ni hotela pristati, je to znak, da hoče gospodariti v svojem delokrogu čisto sama brez ozira na težke sodobne prilike in da ji ni za mirno rešitev spora med delavskimi organizacijami in njo samo.

Po končani brezuspešni drugi poravnalni razpravi je delavstvo imelo zakonito možnost in jo ima tudi še sedaj, da skuša doseči uveljavljenje svojih zahtev potom stavke. Ko bi državni in narodni interesi v teh težkih prilikah ne zahtevali skrajne pripravljenosti na žrtve in največje previdnosti v vseh akcijah, bi danes verjetno delavstvo v Trboveljskih revirjih že stavkalo. Tako pa še vedno prevdarja, kako na kakršenkoli način najti vendar pamenten izhod.

PLAČE NE ODGOVARJAJO DELU

Neizpodbitno je, da plače trboveljskih rudarjev niso porastle z draginjo. Delo rudarjevo je fizično izredno težko in ga vsega izčrpa. Za težko delo je treba zadostno količino hrane, da se izrabljene moči morejo znova restavrirati. Bati se je zato, da ob dosedanjih dohodkih delavstvo ne bo imelo zadostne prehrane, da bo njihova fizična moč padala in da bo zato tudi padala produkcija trboveljske premogokopne družbe. Možno je, da bo ta zmanjšana produkcija Trboveljsko prisilila, da bo v lastnem interesu potem poskrbela za popolnejšo preskrbo delavstva. Danes

je čim intenzivnejša izraba kapacitete rudnikov nujna javna zahteva. Narekuje pa jo tudi interes podjetja samega. Za to izrabo pa je treba ohraniti vso fizično moč rudarjev in je treba zanjo tudi prav skrbeti.

Ne gre, da bi podjetje delalo visoke deset milijonske dobičke, ki več ali manj potem potujejo v žep inozemskega kapitalista, delavstvo pa naj bi ob polnem razmahu podjetja stradalo.

Delavcem je treba dati zadostne plače, treba jim je dati kruha in prehrane, treba je njegove fizične moči vzdržati na višku, če naj produkcija ne trpi škode. Če se to ne zgodi in podjetje vztraja na svojem dosedanem stališču, naj ob zmanjšani delovni sili potem nihče ne očita rudarjem pasivne resistance, če bo produkcija padla.

JAVNI INTERESI VIŠJI OD KAPITALISTIČNIH

Rekli smo, da morajo rudniki v sedanjem času tudi v javnem interesu delati s polno paro. V javnem interesu je zato tudi, da se vklonijo interesi družbe skupnim koristim. Čas bo dokazal pravilnost našega povdarka. Če Trboveljska vztraja pri svojem diktatu in hoče ostati gluha, bodo javni

interesi narekovali uvedbo komisarijata pri družbi. Tako kakor ima komisarija rudnik v Mežici za varstvo skupnih koristi, ga po zakonu lahko dobi tudi Trboveljska premogokopna družba. V Mežici uvedba komisarijata tudi za delavstvo ni bila brez koristi, ne bila bi brez koristi tudi pri Trboveljski.

Le neradi smo vse to zapisali, toda nacionalni interesi zahtevajo drugačnih odnosov podjetništva do delavstva, kakor smo jih bili vajeni doslej. Mi smo načelno za uvedbo komisarijatov vselej, kadar ni mogoče najti drugače pametnega sporazuma med podjetništvom in med delavstvom. Mi bomo to načelno stališče vedno bolj povdarjali in ga v peodnih slučajih po potrebi tudi uveljavljali. Kjer tega v interesu delavstva in narodne skupnosti ne bomo dosegli danes, bomo dosegli jutri.

TPD SVETUJEMO VEČJO UVIDEVNOST

Trboveljski premogokopni družbi tako svetujemo večjo uvidevnost in razumevanje delavskih zahtev. Danes ne smejo biti edino odločilne koristi družbe, marveč jih je treba spraviti v sklad tudi z interesi delavstva kakor tudi z interesi obče narodne blaginje.

Majšperg kliče po močni roki

Pred seboj imamo dva zapisnika, štiri izjave in en dopis. Na osmih tipkanih straneh nastopa z lastnoročnimi podpisi tu nič manj kakor 24 bivših delavcev v tovarnah »Strojil« in »Vunateks« v Majšpergu. Na teh osmih tipkanih straneh se kakor v drobcu ogledala vidi življenje tamkajšnjih delavcev. Takole pripovedujejo ti delavci:

Leta 1938 sem zaslužila na uro Din 1.25, leta 1939 po Din 2.— in od aprila 1940 do oktobra Din 3.—, od prvega oktobra naprej pa Din 4.75. Delala sem od 8 do 17 ur na dan za normalno mezdo. Opuščena sem bila začasno radi pomankanja dela dne 11. nov. 1940. Poslovno knjižico imajo še v pisarni. Tovarna je sprejela več novih tkalcev iz Varaždina in eno novo delavko za učenje v tekstilni stroki.

Delavec pripoveduje, »da je v letu 1938 v oddelku »Vunateks« zaslužil Din 1.25 na uro, razen nazadnje v zadnjih dveh tednih, ko je dobil 1.50 Din na uro. »Delal sem dnevno po 8 ur, tudi ob nedeljah brez vsakih zakonitih 50% pribitkov. Delal sem vse nedelje in praznike razen Velikega in binkoštnega ponedeljka.«

Druga delavka pripoveduje, »da je zaslužila po 1.25 Din na uro in bila prisiljena delati tudi do 17 ur na dan brez vsakih 50% zakonitih pribitkov. Mojstrina nam je vedno zatrjevala, oz. izjavljala, če ne bomo delale toliko ur, kot se zahteva, lahko ostanemo kar doma.«

Zopet drugi delavec izjavlja, »da je za-

družnicami, ki jih je treba vedno opominjati. Vendar ob rastoči draginji in ob vedno večjih in težjih nalogah organizacije, ki jih nanjo stavijo zahteve včlanjenih podružnic in čas sam, stroške ni mogoče kriti s sedanjo članarino. To uvidevajo tudi funkcionarji na terenu in so centrali pismeno pa tudi na raznih sestankih predlagali, da ta članarino dvigne tako, da bo z njo članstvo samo njene potrebe v celoti pokrilo.

NOVI OBRAČUNI IN STATISTIKA

Opozarjamo vse podružnice, da v določenem roku pošljejo centrali obračune za pretekli mesec in statistične pole. Istočasno naj vrnejo centrali tudi kontrolno polo izza obračunov.

Pri sestavi obračuna pazite na soglasje med izkazom prejete članarine in izkazom izdanih članarinskih markic.

služil v letu 1938 v oddelku »Vunateks« Din 2.— na uro. Delali pa smo stalno z malimi izjemami po 10 in 11 ur na dan brez zakonitega 50% pribitka.«

Zopet delavec izjavlja, da je delal vse nedelje in praznike in je zaslužil za to do meseca maja 1940, 150.— do 158.— Din na teden in od takrat dalje 200.— Din na teden. Eden delavcev izjavlja: »Delal sem v akordu in sicer je bila plača do konca meseca avgusta 1940 po 4.50 Din za 10 ton razloženega materijala t. j. za kostanjeva drva. Od smrekovih skorij je bila plača 70 para od tone. Kolikor ni bilo akordnega dela, sem delal in dobil plačo od ure po 2.50 Din vse skozi do konca meseca avgusta 1940. Delal sem za urno plačo do 15 ur dnevno brez vsakega zakonitega 50% pribitka za nadure.« Tako je ta mož zložil 1000 kg kostanjevih drv za 45 par, in 1000 kg smrekovih skorij za 70 par. — Tako se vrsti izjava za izjavo. Vsaka ponavlja isto zgodbo in morda prida še nekaj novih značilnosti o plači, o nadurah, o plačanih oz. neplačanih orožnih vajah. Izjave pišejo o raznih poravninah, pri katerih so delavci zaradi bornega zaslužka napram podjetju odstopili od raznih tožbenih zahtevkov, potem ko jim je bila dana obljuba stalne redne zaposlitve. Izjave trdijo, da dane obljube niso bile izpolnjene.

Mislimo, da izjave opuščenih delavcev v Majšpergu prikazujejo življenje teh delavcev tako, da po krščanskem nanku spada postopek napram njim pod zaglavje o v nebo vpijočih grehah. Med te spada pritrgovanje delavskih plač. Da pri borbi za uveljavljanje delavskih pravic nobena organizacija podjetju ni dobrodošla, je razumljivo samo po sebi pri takih razmerah. Izjava delavca Goričana Martina pravi tole:

Bil sem v službi v tekstilnem oddelku »Vunateks« pri raznih strojih od 17. julija 1939 do 21. februarja 1941. Ker ni bilo več za zdržati in so tiste delavce, ki so bili organizirani, zelo mrzili in sovražili, sem bil prisiljen, sam službo odpovedati. Pravi, da je delal po 10 do 18 ur na dan. Na sestanek organizacije ZZZ se nisem upal, ker je bil vsak takoj opuščen, čim so zaznali, da zahaja v organizacijske prostore.

Delavec Žnidarko Jakob je svoj čas priznal, da je na prigovarjanje predpostavljene obratovodja pred sodiščem krivo (Nadaljev. na 2. str.!).

IZ CENTRALE

PRAZNIK SV. JOŽEFA

ČLANARINA ZZZ.

Bliža se praznik Sv. Jožefa. Naš delavski praznik je to. Podružnice ZZZ se po poročilih, ki jih prejema centrala, na proslavo tega dne lepo pripravljajo. Da kje kaka podružnica morda le na to ne pozabi, podružnične odbore opozarjamo na ta delavski praznik z naročilom, da povsod poskrbijo, da bo praznovanje izvedeno v skladu z našim programom

ZZZ je uvedla izmed vseh strokovnih pokretov najnižjo članarino. Hotela je s čim manjšimi sredstvi izvesti svoje naloge, da bi tako čim manj obremenjevala svoje organizirano delavstvo. Članstvo svoje dolžnosti glede plačevanja članarine izpolnjuje še zadosti točno. Zlasti zadnje poslovno leto je disciplina v plačevanju kar vzorna. Le nekaj izjem je med po-

Naj nam NSZ naših misli ne zameri

Delavstvo tovarne »Titan« v Kamniku je v mezdnem gibanju. Akcijo za zvišanje plač vodita tam ZZZ in JSZ. Pred nekaj dnevi sta imeli obe organizaciji skupno zborovanje vsega delavstva. Na tem zborovanju so prebrali dopis, kakor ga je Narodna strokovna zveza temu podjetju pisala. Delavstvo je po prečitani glasno protestiralo in z žvižgi kazalo svoje nerazpoloženje napram načinu, kako se hoče Narodna strokovna zveza uveljaviti med slovenskim delavstvom. Prav enak dopis je poslala Narodna strokovna zveza tudi podjetju »Kovina« v Teznu pri Mariboru. Gotovo je takih dopisov romalo na razne kraje še več. Sčasoma bomo zanje zvedeli. Značilno pa je za akcijo Narodne strokovne zveze, da v teh dveh podjetjih, ki jih tu navajamo, ona nima niti enega člana. Pri »Titanu« je delavstvo sedaj včlanjeno v ZZZ in JSZ, ima tudi od njih podpisano kolektivno pogodbo. Pri »Kovini« je delavstvo včlanjeno skoro v celoti v ZZZ. Kake druge strokovne formacije sedaj tam ni. ZZZ je tudi podpisnica kolektivne pogodbe med podjetjem in delavstvom.

Narodni strokovni zvezi puščamo svobodo njenega organizacijskega sistema, mislimo pa, da je pri iskanju po uveljavljanju pokreta treba vendar preko vsake-

ga klečepazenja. Zlasti pa mislimo, da je treba najprej delavstvo zbrati, ga organizirati in potem v njegovem imenu stopiti pred podjetnika. Ne sme se kar tako zvišati, brez vednosti delavstva, samega sebe vsiljevati nekemu, ki za njega ne mara. Naj nam NSZ teh naših misli ne zameri!

Ne maramo ob tej stvari izgubljeni časa in prostora in zato ponatiskujemo kar dopis, ki ga je Narodna strokovna zveza poslala tvrdki »Kovina«:

Narodna strokovna zveza
dne 24. februarja 1941
Št. 323-41

Ugledno podjetje »Kovina«
Tezno pri Mariboru.

Kakor je uglednemu podjetju znano, je oblast razpustila socialistične delavske organizacije, vsled česar je izgubila pravno veljavo kolektivna pogodba, sklenjena z Vašim podjetjem in bivšimi predstavniki dotičnih organizacij.

Narodna strokovna zveza v Ljubljani je prepričana, da je v interesu podjetja in delavstva, ako obstoja med obema strankama s kolektivno pogodbo urejeno službeno razmerje, ki prinaša delavstvu socialni mir, podjetju pa možnost mirnega in plodonosnega razmaha. Ne more pa

biti nobenega dvoma o tem, da je prav naša organizacija legitimirana prevzeti zastopstvo delavskih interesov v Vašem podjetju, ker je za to pooblaščen po razpoloženju Vašega delavstva, ki je v svoji veliki večini pristaš narodnih in socialnih težnj, ki jih NSZ poudarja v svojem programu.

Vsled gori navedenih dejstev Vas prosimo, da na osnovi do sedaj sklenjenih kolektivnih pogodb uredite službeno razmerje z delavci na ta način, da podaljšate veljavnost dosedanje kolektivne pogodbe na ta način, da jo podpišejo odgovorni funkcionarji Narodne strokovne zveze, za kar smo Vam pripravljeno poslati zastopnika, ki bo v sporazumu z Vami ukrenil vse potrebno za čim prejšnjo ureditev delovnih pogojev na prej navedeni način.

Ko poudarjamo interese obeh v poštve prihajajočih činiteljev, smo prepričani, da bo ugledno podjetje rado pristopilo k razgovoru o podpisu kolektivne pogodbe z našim zastopnikom, ki se bo v najkrajšem času zglasil pri Vas. V primeru pa, da imate drugačne predloge, nam iste v doglednem času sporočite.

V tem pričakovanju beležimo z izrazi
odličnega spoštovanja!

Posl. podpreds.:
Dr. Joža Bohinjec

Tajnik:
Jančar Albin.

Ljubljansko okrožje

sklicuje v nedeljo, dne 9. marca 1941 ob 1/2 10. uri dopoldne v dvorani Delavske zbornice sestanek vseh pomočnikov kleparjev, monterjev, inštalaterjev, ključavničarjev in splošno vse sorodne stroke. Ustanovil se bo pripravljalni odbor, da se ustanovi samostojna podružnica v sklopu Zveze združenih delavcev.

Na sestanku bo poročal zastopnik centralne ZZZ in Ljubljanskega okrožja.

Ljubljana — gradbeni

Na pragu gradbene sezone smo. Podružnično vodstvo napenja vse sile, da bi se čimprej organiziralo vse delavstvo v naši Zvezi, da bi potem močni in složni nadaljevali započeto mezdno akcijo. Zavedati se moramo vsi brez izjeme, da je v teh resnih dneh vsaka mezdna akcija brezuspešna, ako ni delavstvo organizirano 100% v resnično pravi zastopnici svojega stanu. Vsak uvidel delavec naj se zaveda, da podjetniki budno pazijo na vsak korak in razvoj prilik v organizaciji, zlasti pa na slog in enotnost vsega delavstva. Vsled tega naj sleherni gradbeni delavec pusti ob strani vsakovrstne drugorazredne zadeve in naziranja ter naj vendar enkrat po dolgih letih nesloge in ribarjenja od gg. raznobarnih profitarskih organizacij dokaže vsem, da so mnogi časi, ko je stavbinski delavec nasledel raznim obljubam ter da danes zna dobro ločiti interese koritarjev in delavskih zajedalcev od splošnih življenjskih interesov.

Zato tovariši, odprimo oči, oz. ne zapirajmo oči pred stvarnimi dejstvi, po zdravem razumu sami presodimo, kateri organizaciji damo svoje zaupanje. Borba za zboljšanje socialnega položaja gradbenega delavstva in borba za izenačenje gradbene stroke z delavstvom ostalih strok je izključno naša borba t. j. borba ZZZ, ki je z letom v leto čim bolj uspešna. Brez pretiranja lahko rečemo, da gradbeno delavstvo po dosedanjih izkušnjah lahko zaupa samo edini pravi strokovni organizaciji gradbenega delavstva ZZZ. Vsem drugim plačanim agentom, ki bi se eventualno pojavili na stavbah z namenom nadaljevanja varanja in razdvajanja delavstva, naj delavstvo pokaže svoje mišljenje s tem, da jim pokaže vrata.

(Nadaljev. s 1. strani!)

pričal v škodo svojega tovariša. To izjavo je celo podpisal pred pričami. Pred sodiščem ponovno zaslišan je to izjavo zopet umaknil in podpis tajil. Sedaj je pisal, da vzdržuje izjavo, kakor jo je prvotno dal in podpisal, da pa si ni upal tega izjaviti na sodišču v Ptuj, »ker so bili vsi uradniki iz tovarne navzoči in še poleg teh ga. Kubricht. »Kajti g. Furman Rudolf, obratovodja, mi je obljubil stalno delo in ker sem resnično potreben dela in zaslužka, si zavoljo tega nisem upal povedati kakor prvotno.«

Mislimo, da je teh stvari dovolj in da ne vpijejo samo po maščevanju iz neba, temveč je skrajni čas, da v razmere v Majšperg poseže tudi človeška pravica in tam napravi red. Tam prav posebno je treba močne roke. Kjer se ruši red in gazi zakon od zgoraj, tam se kotji po krivdi ne-kaznovanih krivic brezupna komunizem. Treba ga je zatreti z močno roko. Z močno roko je treba zatreti tudi vse, kar ga povzroča. Majšperg zato kliče po močnih roki svetne oblasti.

Občni zbor v Celju

V nedeljo, dne 2. marca 1941 smo imeli redni letni občni zbor celjske skupine ZZZ. Članstvo je ob napovedani uri napolnilo dvorano Delavske zbornice do zadnjega prostora, stolov je zmanjkalo, toda članstvo je stoji vztrajalo in sledilo poteku občnega zbora. Iz poročil funkcionarjev je bilo razvidno, da je skupina živahno delovala tako na strokovnem kakor na organizacijskem polju. Posebnost je bilo, da je ZZZ v zadnjem letu ustanovila javno ogrevalnico v Celju, kjer se je nudilo brezposelnim brez razlike pripadnosti, poleg toplega zavetišča še prenočišče in kosilo. — Blagajna skupine je imela v zadnjih 5 mesecih nad 28.000 dinarjev prometa. Občni zbor so počastili s svojo navzočnostjo: g. Mihelčič Alojzij, senator, g. Voršič Alojzij, mestni župan, g. profesor dr. Hanželič R. in g. Krolfič Jože za Združene slovenske nameščence.

Med odmorom, ki je bil odrejen za sestavo kandidatne liste, so si gostje ogledali javno ogrevalnico v Delavski zbornici.

Pri volitvah je bila izvoljena lista, ki jo je predložil tov. Dolinar s predsednikom tov. Zagar Jankotom in tajnikom tov. Zelznikar Marjanom. V odbor so dobile posamezne skupine, tako čevljarji, stavbin-

ci, mestna podjetja kakor ostala industrija paritetno število mandatov. Nato so govorili: g. senator Mihelčič, g. profesor dr. Hanželič, g. Krolfič, želeč skupini novih uspehov.

Lepo zamišljen govor je imel tov. Divjak Ernest iz strokovne šole DZ. Tako mlad, pa vendar prežet zdrave ideje ZZZ, je z zanosom pokazal na razliko med ZZZ in drugimi organizacijami.

Duh, vodja skupine ostane č. g. Demšar, namestnik č. g. Lukan, misijonarja, ki sta se oba z lepimi pismi oprostila, ker sta bila zadržana po svojem zvanju.

Na koncu je govoril še dopisnik DZ, ki je resumiral delo ZZZ v preteklem letu ob sodelovanju z Delavsko zbornico. V ostrih besedah je obračunal z nesocialnimi podjetniki, kateri delavstvu ne plačajo niti minimalnih mezd. Sprejeta je bila resolucija, ki zahteva predpis minimalnih mezd v višini sedanjih cen življenjskih potrebščin, načrtno delitev dela, predpis mezd za poljedelsko delavstvo, reorganizacijo borze dela, imenovanje delavskih zastopnikov iz vrst ZZZ v vse javne zapote itd. Razšli smo se v prijetnem razpoloženju in z novim pogumom za delo v naši ZZZ.

Dr. P. K-jev „Krščanski socializem“

Dr. P. K. (morda dr. Pokorn iz Škofje Loke) skuša v 9. številki »Delavske pravice« slovenske krščanske socialiste na svojevrsten način prikazati. Ne da bi se spuščali v podrobnosti članka, v katerem je članek zagrešil prav tisto, kar očita dr. Ahčinu, ko skuša zviška osmešiti celoten sestavek dr. Ahčina, hočemo navesti nekaj zanimivosti. Na strani 2. pravi dr. P. K. dobesedno tole:

»Če pa bo bodoča družba socialistična, kolektivistična ali še kako drugače -istična (recimo komunistična, op. ur.) samo, da ne bo liberalno-kapitalistična, pa bo tudi krščansko socialistična.« Dvomimo, da se s tem nazorom dr. P. K. strinja večina kršč. socialstov, ki ne iščejo kakršnih posebnih koristi, ampak se bore za lepšo bodočnost delavskega stanu. Vsem tem je gotovo jasno, da mora bodoči družbeni red sloneti na krščanskih soc. načelih in moralni in da vsaka drugačna ureditev družbe, pa naj bo to socializem ali komunizem nujno vodi do še večjega suženjstva delavskega stanu.

Poročila vodstva Strokov. zveze gradbenega delavstva ZZZ

Radi predstoječih mezdnih akcij v gradbeni stroki sklicuje Zveza informativni sestanek vseh lanskoletnih zaupnikov in namestnikov iz območja ljubljanske podružnice radi proučitve nastalega položaja in nadaljnjih ukrepov. Ker je sestanek izredno važen, naj se ga udeleži vsak vidnejši član ljubljanske gradbene organizacije. Sestanek se vrši v četrtek 13. marca 1941 ob 1/2 6 uri v prostorih Zveze.

Obveščeni smo, da razni neresni in nam nasprotni delavci širijo sedaj med delavstvom vsakovrstne vesti, ki so brez stvarne podlage. V prvi vrsti, da je vodstvo Zveze v razsulu, kakor tudi, da je njen predsednik odstopil. Opozarjamo delavstvo, naj ne naseda takim lažnim poročilom, obenem pa naj svoje zaupanje še dalje izkazuje ZZZ, ki se pod istim vodstvom še nadalje bori za dobrobit vsega gradbenega delavstva.

Kako se izvaja uredba viničarskega reda

Na raznih sestankih, anketah itd. se vinogradniki tako radi ponašajo, da imajo socialni čut do svojega viničarja, ter še dajo več kot to predpisuje uredba vin. reda. Pravijo, da uredbe sploh ni treba in je to sama hujskarija od viničarske organizacije. Da si pa bomo na jasnem, koliko resnice in socialnosti in pravičnosti je v vinogradnikih si pogledjmo samo službene pogodbe viničarjev »Vetrinjskega dvora« v Mariboru oziroma v Limbušu. Viničar N.N. prevzame obdelovanje vinograda v izmeri 38 arov v »štant«, vso delo za 769 din. Razen tega mora še s svojimi 4 delovnimi močmi obdelovati še mnogo večji kompleks vinograda za dnevno mezdno po 4.- din. Deputatno zemljišče trovišče in nagrado pa dobi samo navedenih 38 arov vinograda i. s. vrta 2 ara, deputatne zemlje 9 1/2 ara, tropne iz teh 38 arov, ter din 76.- nagrade, ker ima več deputatne zemlje in drugo, kar pa mu za 38 arov vinograda ne pripada mora plačati za njivo, travišče, drva oranje in vožnja skupaj 700 din in dobi dejansko za delo izplačano letno 69 din in seveda razen tega še na ostalem vinogradnikovem vinogradu dnevno po 4.- din.

Vprašamo javnost, ali je to zakonita službena pogodba? Ali se vinogradnik ne norčuje s tem, da sklepa tako pogodbo iz uredbe viničarskega reda in iz oblasti, ki je uredbo izdala? Ali si sploh more kdo predstavljati, v kakih siromašnih razmerah taka viničarska družina živi? Kdo je kriv, če je v takih razmerah vse prej samo pošteno življenje ne. V to naj se zamislijo vsi tisti, ki se po raznih listih razpisujejo koliko pobojev, tatvin itd. je v viničarskih krajih. Naj se v to pogodbo tudi zamislijo tudi vsi tisti, ki pravijo, da so pošteni in socialno čuteči do viničarja.

Delavska delegacija B.S. pristala na 15 % povišek

V sredo dne 5. t. m. se je vršila v Ljubljani skupščina Glavne Bratovske skladnice, kjer se je obravnavalo vprašanje prostovoljnega prispevka delavstva za staro in novo upokojece BS.

Sklenjeno je bilo, da dobijo upokojece BS vsi po 10% poviška ter se zagotovi vsem upokojevcem najmanjša pokojnina din 300.— na mesec dvojnimi sirotam in vdovam pa din 200.—. Poročeni za nizko pokojnino prejema jo še družinske doklade in sicer din 150.— za ženo ter 50.— za vsakega nepreskrbljenega otroka.

Poviški se bodo krili iz prispevka, ki ga nosi 1/3 delavstvo, 1/3 industrija in 1/3 kr. banska uprava iz bednostnega sklada. Eventuelni primanjklaj krije BS iz rednih dohodkov. Delavstvo bo plačalo svoj prispevek z 15% dodatkom na plačujoči prispevek na sedaj veljavne kat. mezde.

Na predkonferenci dne 4. t. m. se je vprašanje do podrobnosti predebatiralo, izraženi so bili sicer pomisleki proti povišanju prispevka, vendar je prišla delavska delegacija do zaključka, da ako ona odreče ostanejo pokojnine iste kot so bile, kar pa spričo narasle draginje ne bi bilo socialno, ker aktivno delavstvo prispevke lažje pogreša kot pa upokojece višjo pokojnino.

Vuhred

V nedeljo, dne 2. III. 1941 se je vršil sestanek ob 10. uri v prostorih gostilne Sgerm. Sestanek je bil dobro obiskan. Na sestanku je prišel zastopnik iz Maribora g. Rozman Peter, ki nam je orisal naše razmere in delavske težnje, ki so v tem kritičnem času obupne, posebno za naše gozdno žagarsko delavstvo, kateremu se mezde prav počasi dvigajo. Zato je obvezno za vse gozdno žagarsko delavstvo, da se zedini in v skupni moči poprime za delo in potom organizacije ZZZ stopi pred odločilne činitelje, da se to uredi. Ustanovili bomo tudi podporni fond, da se bo v slučaju boleznih lahko pomagalo. Prosimo tudi vse zaostankarje na članarini, da to čimprej poravnajo, ker brez sredstev se tudi ne more nič ukreniti.

Poravnajte naročnino!

Naša borba - naša rast

Nova Štifta

Dne 9. marca ob 1/2 10. uri bo ustanovni občni zbor naše skupine ZZD - Nova Štifta v dvorani Prosvetnega društva. Vabimo vse člane obvezno, da se tega zbora udeležite. Vsi zavedni člani, poučite svoje tovariše nečlane v stvari in jih privedite s seboj! Zavedaj se vsak holcer (gozdni delavec), vsak žagar, da je naša borba za obstanek težka, pri tej draginji obupna! Za sedaj je delo pri kraju, les je spravljen k žagam ali za vodo, brezposelnost je tu najmanj za 2 meseca. Zganite se vsi za svoj obstoj in se strnimo v zvezo ZZD, ker je le v skupnosti moč, kjer pa je moč, tam je uspeh! Da bomo prihodnjo sezono šli zopet enkrat z veseljem pogledom na delo! Tovariši, zaupajte v organizacijo! Ona nas jači, čeprav nasprotniki pretijo z bojkotom, da organizirani delavec ne bo dobil dela. Zaupaj v svoje žuljeve roke, ne sramuj se dela, bodi priden in nikdar ti ne bo manjkalo dela, pa če si tudi s celo družino včlanjen v naši katoliški Zvezi združenih delavcev! Bog živi naše skupno delo!

Pobrežje pri Mariboru

Našo podružnico je zadel hud udarec s premostitvijo našega duhovnega vodje č. g. Poteko Pankracija. V četrtek zvečer mu je priredilo Prosvetno društvo poslovilni večer, pri katerem so sodelovali tudi naši odborniki ZZD. Č. g. Poteko Pankracija, ki je bil vse delavski, želimo na novem odgovornem mestu obilo uspehov in božjega blagoslova!

Odslej nekaj časa ne moremo imeti naših sestankov v Slomškovem domu, ker je Dom zaseden. Zaradi tega že danes opozarjamo na delavski sestanek, ki se bo vršil 16. t. m. v prostorih osnovne šole na Pobrežju.

Maribor

V nedeljo, dne 2. marca t. l. se je poročil v stolni in župni cerkvi v Mariboru naš agilni sodelavec in član tov. Vrhnjak Karol z gđc. Farič Hedviko. Tov. Vrhnjaku želimo na njegov novi življenjski poti obilo božjega blagoslova in zadovoljstva!

V okvirju naše podružnice se je osnoval mladinski odsek. Sestanki se vršijo vsako sredo ob 18. uri in ob nedeljah dopoldne ob 10. uri v prostorih ZZD, Sodna ulica št. 9-I. Ker je dnevni red sestankov izredno važen, prosim vse člane zanesljivo udeležbe!

Predsednik.

Vevče

Občni zbor skupine papirničarjev ZZD v Vevčah se bo vršil v nedeljo, dne 16. marca 1941 ob 9. uri dopoldne (po osmi sv. maši) v Prosvetnem domu v D. M. v Polju z običajnim dnevnim redom. Na občnem zboru poroča tudi zastopnik centrale.

Na dnevnem redu bo tudi razgovor o ustanovitvi podpornega sklada ZZD v Vevčah in o našem mezdnem gibanju.

Vsled važnosti občnega zbora vabimo vse člane, da se ga v obilnem številu udeležijo.

Šenčur pri Kranju

Sklicujemo članski sestanek, ki bo 9. t. m. ob 3. uri popoldan v Prosvetni dvorani v Šenčurju. Ker bo sestanek zelo važen, kajti obravnavalo se bo o novi kolektivni pogodbi tekstilnega delavstva, je dolžnost vseh tekstilcev, čeprav morda trenutno še niso organizirani, da se tega sestanka udeležijo.

Ker bi nekateri člani radi imeli znake ZZD, jim povemo, naj se oglase pri tovarišu predsedniku ali blagajniku, da bomo približno vedeli, koliko naj jih naročimo.

Prosimo tiste, ki so zaostali s članarino, da jo poravnajo, kajti zaradi njih ima blagajnik največje sitnosti. Treba se je držati reda.

Trbovlje

V nedeljo, dne 2. marca se je vršilo lepo uspelo predavanje o socialni zakonodaji, katerega je priredila Delavska zbornica. V splošno zadovoljstvo številnih poslušalcev je dovršeno govoril sodnik gospod Tome iz Ljubljane. Mi se mu za njegov trud iz tega mesta najlepše zahvaljujemo in želimo, da ga Delavska zbornica še naprosi, da bi nam predaval o socialni zakonodaji, ki se tiče rudarjev in ki jo rudarji prav malo poznajo.

Čudno se nam zdi, ko čitamo v časopisih, da ta in ona industrijska občina po svojih prehranjevalnih odborih nabavlja za svoje občane na veliko prašiče, krompir itd., katerega razprodaja na drobno po režijski ceni ter na ta način omogoča najrevnejšim slojem v občini, da si napravijo malo zabavo, oziroma, da si živila čim ceneje nabavijo. Trboveljska občina spada

brez dvoma med največje industrijske občine, in kakor smo informirani, njene finance niso najslabše; saj se zadnja proračunska leta končujejo s precejšnjimi prebitki. Zaradi opisanega stanja občinskih financ se nam še posebno čudno zdi, zakaj ne bi naša občina nabavljala cenena živila? Morda zato ne, ker v njej vladajo »socialni demokrati«? In zaradi svojega svetovnega nazora puščajo bogateži na primer dobro situirane trboveljske mesarje, ki se pečajo z uvažanjem prašičev, katere prodajajo po naravnost oderuških cenah.

Naše mnenje je, da je v teh težkih časih prva skrb in dolžnost občinskih odborov, brigati se za prehrano najrevnejšega prebivalstva! Gospod ban Dravske banovine je že omenil v svojem govoru ob priliki zasedanja banskega sveta, da se nekateri občinski odbori ne zavedajo svojih dolžnosti in da bo tukaj treba poseči vmes.

Murska Sobota

Ali ne bo že enkrat konec! — Po tajnih volitvah v Cvetičevi tovarni, kakor je že pisal »Slovenski delavec«, ali bi naj delalo vse delavstvo, ali pa le omejeno, je zmaga pravična odločitev, da dokler bo delo, bodo vsi delali.

Ta odločitev je vzbudila povsod veliko zadovoljstvo, posebno med delavstvom. Na drugi strani pa se je marsikdo vpraševal, kake ukrepe in trike bo izvajalo sedaj podjetje. In glej, že so se pojavila sredstva! Dne 26. februarja je delodajalec poklical v pisarno eno našo članico in ji rekel, da je pred enim letom »ukradla« sukanec in da zato dobi sedaj takojšen odpust in izplačilo. Sestavil je nek zapisnik, da ga naj podpiše, v nasprotnem slučaju, ako to ne naredi, jo pa preda orožnikom, da jo bodo gonili po mestu. Obupano in prestrašeno dekle je ne da bi vedelo, kaj podpiše, podpisalo zapisnik. Obenem pa ji je rekel, da naj o tem molči. Izjava delavke je sledeča: »Res je, da sem pred tremi leti, ne pa pred enim letom, odrezala nekaj metrov sukanca, kot odpadke, ter ga dala v žep, ker sem se bala, da bom dobila spet kazni, katere je vsem delavkam znana.« Ta očitek je tudi neutemeljen v tem, ker vsaka delavka dobi toliko sukanca, kolikor dela prejme. Ako kateri sukanec zmanjka, ga mora sama kupiti.

Dne 1. marca je tovarnar Cvetič odpovedal vsem delavkam službo za 14 dni, ker nima dela. Tudi to nekam čudno zveni. Saj v drugi tovarni iste stroke se dela v polni meri! Zdi se nam zelo potrebno, da bi se v tej tovarni moral postaviti komisar in to zelo nujno, ker drugače ne bo konca in kraja teh šikan.

Novo mesto

Naša podružnica je imela preteklo nedeljo svoj redni mesečni sestanek. Na sestanku smo dobili spet novega poguma in energične volje za nadaljnje delovanje v dobrobit vsega našega delavstva.

Dolžnost vsakega člana naše organizacije ni samo, da redno plačuje članarino, ampak je tudi njegova dolžnost, da se redno udeležuje vseh sestankov organizacije. Zato se pa moramo prihodnjega sestanka brez izjeme vsi udeležiti.

Nekaterim našim podjetnikom nikakor ne gre v račun, da je naša organizacija začela delovati. Zato na vse mogoče načine ovirajo svobodno organiziranje delavstva. Naj pa bodo ti ljudje prepričani, da bo naša organizacija ukrenila vse potrebno, da se v bodoče kaj takega prepreči ter da bodo delavci lahko svobodno izpričali svojo stanovsko zavest.

Puonci

Nemčavska opekarna je pred kratkim odpustila 13 operkarniških delavcev in to najbolj vestne in pridne delavce, in sicer vsled tega, ker so organizirani v ZZD in to brez 14 dnevne odpovedi. Pred odpustom je delavstvo vprašalo delodajalca, zakaj je naenkrat odpustil 13 delavcev, ko pa je vse ostalo delavstvo na tem, da je pripravljeno delati v enakomerni izmeni, oziraje se v prvi vrsti na socialni položaj. Delodajalec je delegaciji izjavil, da se tudi on strinja z odločitvijo delavstva in da je to le predlog delovodje, ki je predlagal, naj se odpustijo organizirani delavci.

Vprašamo se, kako dolgo se bo še s takim postopanjem nadaljevalo.

Pripomba vodstva Gradbene zveze:

Mislimo, da delodajalcu ni treba dokazovati neopravičenost prednjega sklepa. Prepričani smo, da morejo delodajalci sličnega kova, pa najsi bodo pod vplivom svojih delovodij ali pa drugih zajedalcev siromašnega obmejnega delavstva, uvideti, da je minil čas, ko je delavstvo v Prekmurju bilo prepuščeno samogoltnosti

raznih pritepenih mojstrov specialistov in priganjačev, ki niso ničesar drugega dali našemu narodu kot kup gorja in nesreče. Na prelomu časa smo. Nič ne pomagajo vsakovrstni slični udarci delavstvu, pa naj si bo enega ali pa drugega mišljenja. Krivičen udarec po temeljnih pravicah delavstva bo prišel slej ali prej maščevan ne glede na to, kdaj in kdo je delavstvu odrekel osnovne pravice. Mislimo, da je vodstvo podjetja v Nemčavcih istega mnenja kot mi, da se krivica ne sme v teh resnih časih delati delavstvu, vsled tega smo prepričani, da ne bomo prisiljeni podvzeti kakih resnejših korakov.

Predoslje

Stik med mestom Kranjem in našo občino je velik in to gospodarsko in kulturno. Zato je tudi umljivo, da se je z industrializacijo Kranja dvignilo število delavstva v našem kraju. Ker imamo v kraju samem dve tovarni, se to število še močno poveča. Potreba je tudi pri nas narokovala ustanovitev delavske organizacije. Ustanovila se je Zveza združenih delavcev, ki je sedaj že petič polagala račun o svojem delu pred zastopniki, članstvom in prijatelji na občnem zboru v dvorani prosvetnega doma dne 2. februarja t. l.

Občnega zbora so se udeležili zastopniki centrale iz Ljubljane, okrožja iz Kranja in zastopnik novootvorjene podružnice Delavske zbornice v Kranju. Po formalnostih in čitanju zapisnika zadnjega občnega zbora nam je duhovni vodja ZZD g. Križman iz Ljubljane v tehtnih in lepih besedah, kakršne redkokdaj slišimo, podal današnje splošno stanje ZZD, njene naloge v današnjem času in še posebej orisal stanje delavstva v kranjskem kraju, ki na splošno delavskim organizacijam ni naklonjeno in je do njih nezaupljivo, ker so ga prejšnje organizacije mnogokrat vodile v brezplodno borbo in štrajke z edinim namenom, da bi v neredu in nezadovoljstvu nekateri gospodje bogato želi sami zase. To je vzrok, da je danes v Kranju komaj ena petina delavstva organizirana.

Za lepe besede se je govorniku zahvalil predsednik tov. Nograšek. Enako so nam tudi ostali govorniki podali lepe misli o potrebi delavske skupnosti in dela za organizacijo, ki je postala vodilna delavska organizacija v Sloveniji.

Število članstva naše podružnice se je podvojilo, ker je tik pred občnim zborom pristopilo vse delavstvo tovarne Zabret & Ko., Britof pri Kranju. Želimo, da bi bil pristop iskren in, da bi vsi res sodelovali pri delu za dobrobit delavskega stanu. Posebno ugoden vtis je napravila izjava glavnega strojnika tovarne in predsednika kranjske organizacije strojnikov tovariša Vaupota Ignacija, ki priznava javno, da pristopa v organizacijo ZZD in izjavlja, da je prišel do prepričanja, da ZZD dela res za koristi delavstva in zato vsem priporoča sodelovanje pri organizaciji.

Podpora nam je obljubil tudi g. župan Ovsenek, ker ve, da so današnje težke razmere posebno delavstvo hudo prizadele. S slučajnostmi smo zaključili tri ure trajajoči občni zbor.

Članom naše podružnice sporočamo, da jim bo vsako nedeljo po prvi sv. maši pa do osme ure in od 9 do 10 ure v prosvetnem domu na razpolago nekdo od odbora za informacije in želje.

Tobačni delavci

Podpisana se pristrčno zahvalim v imenu svojega moža Ludvika in svojih otrok, vsemu tobačnemu delavstvu za prostovoljne prispevke, katere sem prejela od g. Rottove v znesku din 271.75.

Vsem naj Bog stotero povrne!

Kočar Mihaela.

Majšperg

V nedeljo, dne 9. marca t. l. se bo vršil sestanek članov naše podružnice v običajnih prostorih po rani sv. maši. Vse člane vabimo, da pridejo vsi in točno.

Maribor — gradbeni

Radi boleznih tov. predsednika od danes nismo mogli nadaljevati s organizacijskim delom na terenu. Da pa organizacija v Mariboru uspešno sledi ljubljanski podružnici, se vidi iz tega, da je v januarju mesecu bilo organiziranih v naši podružnici 190 članov, koncem februarja pa 247 članov. Upajmo, da se bo z večjo živahnostjo gradbenih del organiziralo vse delavstvo v naši organizaciji. Tudi pri nas skušajo razne delavske organizacije loviti siromašno mariborsko stavbinsko delavstvo. Odlikujejo se zlasti pravoverni nasledniki zloglasnega SGRJ, NSZ in JSZ. V ilustracijo razmer naj povemo, da kljub najhujši agitaciji s strani teh gospodov, je organizirano le okrog 20

Sestanki in zborovanja

V NEDELJO, DNE 9. MARCA:

MAJŠPERG: Sestanek po rani sv. maši.

ŠENČUR: Sestanek ob 9. uri v Prosvetni dvorani.

MURSKA SOBOTA: Shod gradbenega delavstva v bivši meščanski šoli ob 10. uri.

PTUJ: Shod gradbenega delavstva ob 10. uri v dvorani Fantovskega odseka.

NOVA ŠTIFTA: Ustanovni občni zbor ob 1/2 10. uri.

SLADKI VRH: Občni zbor.

LASKO: Sestanek ob 9. uri.

NAKLO: Občni zbor ob 15. uri.

ČRNA: Sestanek ob 9. uri.

SOTESKA: Film ob 15. uri.

LOGATEC: Sestanek ob 15. uri.

PRESERJE: Sestanek ob 15. uri v dvorani Prosv. doma.

ZG. ŠIŠKA: Sestanek ob 9. uri v prostorih poleg »Birta«.

V NEDELJO, DNE 16. MARCA:

BLED: Ustanovni občni zbor ob 1/2 16. uri.

POBREŽJE: Sestanek v prostorih osnovne šole.

KAMNIŠKO OKROŽJE: Občni zbor ob 9. uri na Homcu.

VEVČE: Občni zbor ob 9. uri.

delavcev pri NSZ. Pri JSZ pa po dobljenih organizacijah še niti toliko.

Da zamoremo pred široo javnostjo pokazati uspehe našega dosedanjega dela, obenem pa napraviti sklep za nadaljnje udejstvovanje, smo sklenili in to na zahtevo delavcev, ki so bili do nedavnega organizirani pri SGRJ, da skličemo 9. marca 1941 ob 1/2 11 uri dopoldne v dvorani Delavske zbornice velik shod vsega gradbenega delavstva. Radi izrecne zahteve delavstva, ki do sedaj še ni pri nas organizirano, smo zaprosili Zvezo, da na shod pošlje svojega predsednika, katerega z gotovostjo pričakujemo. Mislimo, da ni treba še posebej poudariti važnosti tega shoda, ker je delavstvu itak znano, da je bilo delo strokovne zveze gradbenega delavstva v zadnjih letih uspešnejše kakor delo vseh ostalih »delavskih organizacij« v 20 letih. Zato naj ne bo v nedeljo nobene gradbenega delavca, ki bi iz brezbrzičnosti ali malomarnosti ne bil prisoten temu zborovanju. Ker so uspehi v sedanjih mezdni akciji odvisni v veliki meri od nas samih, je dolžnost, da na zborovanje pride vsak delavec s svojimi predlogi.

Prepričani smo, da nedeljski mariborski shod ne bo po uspehu zadnji, ki jih delavstvo po Sloveniji organizira.

Ptuj — gradbeni

Kakor smo že v prejšnji številki »Slovenskega delavca« objavili, se vrši v Ptuj v prostorih Fantovskega odseka v nedeljo 9. t. m. ob 10 uri dopoldne veliko zborovanje gradbenega delavstva Ptuj in okolice. Ker je radi uspešnega dela podružnice, kakor tudi Strokovne zveze delavstvo z velikim zaupanjem začelo pristopati v naše vrste, kakor tudi radi predstoječih tarifnih pogajanj v gradbeni stroki, smo primorani, da brez odlašanja skličemo splošno manifestacijsko zborovanje, da pred zastopniki javnosti zahtevamo svoje pravice. Zaposlili smo sicer vodstvo Zveze, da nam pošlje na to važno zborovanje svojega predsednika, na kar pa žalibog do danes nismo dobili sporočila. Prepričani pa smo, da bo Zveza poslala enakovrednega zastopnika, kateri bo delavstvo informiral o položaju, v katerem se nahaja gradbeno delavstvo.

Radi učinkovitosti prejetih sklepov zborovanja naj bo delavstvo disciplinirano in naj ne naseda raznim hujskarijam, ki že sedaj izhajajo iz vrst nasprotnikov delavstva in našega pokreta. Pokažimo vsem, da smo v borbi za svoje pravice nerazdružljivi in močni.

9. marec naj bo dan naših pravičnih zahtev in enotnega nastopa vseh stavbinskih delavcev.

M. Sobota — gradbeni

Prvo zborovanje gradbenega delavstva v Murski Soboti. Radi močne okrepitev podružnice gradbenega delavstva v Murski Soboti in radi zaščite najnujnejših in perečih problemov gradbenega delavstva, smo primorani brez odlašanja sklicati za nedeljo 9. marca t. l. zborovanje vsega organiziranega in neorganiziranega gradbenega delavstva. Zaposlili smo gradbeno Zvezo, da nam pošlje predsednika tov. Kralja iz Ljubljane. Vsled tega pozivamo vse gradbene delavce, zlasti pa tov. iz Puconcev, Nemčavcev in okolice, da se udeležijo tega zborovanja ter da skupno manifestiramo za boljšo bodočnost nas vseh. Zborovanje bo ob 10. uri dopoldne v prostorih bivše meščanske šole.

POSNEMANJA VREDNO

Gradbeni delavci, organizirani v močni organizaciji ZZD v Murski Soboti, so sklenili, da bodo v Soboti kakor tudi po zunanosti (Nadaljev. na 4. strani!)

(Nadaljev. s 3. str.)

Mur. Sobota - gradbeni

njih vaseh povsod energično zahtevali, da se v prvi vrsti zaposlijo organizirani delavci ZZZ. Ker se bliža gradbena sezona, upravičeno lahko zahtevajo gradbeni delavci, da se vsled tega, ker je v Sloveniji organizirano največje število gradbenega delavstva v ZZZ, mora tudi upoštevati v prvi vrsti organizacijo, ki je edino prava legitimna predstavnik gradbenega delavstva. Mislimo, da ni treba dopovedovati gg. podjetnikom, da bo naša Zveza znala uveljaviti svoj vpliv v vsemi sredstvi, ki so ji na razpolago. S tem bi bilo enkrat za vselej konec vsakovrstnim organizacijam, ki so se proglašale za delavske, delavstvo še nadalje zavajati in s tem mu onemogočati pravo legalno borbo zaboljšanje svojega položaja. Sklep in zamisel organizacije gradbenega delavstva v M. Soboti vodstvo Stokovne zveze iskreno pozdravlja, zagotavljač podružnici v Murski Soboti, da bo vodstvo še nadalje podpiralo vsa koristna stremeljenja in predloge svojih podružnic.

Tovariši stavbinci sklep Murske Sobote naj Vam bo v zgled!

Okrožje Jesenice

V nedeljo se je vršil ustanovni občni zbor naše podružnice na Boh. Beli. Centralo je zastopal tov. Remšak, ki je navzočim podal referat o delu in programu ZZZ. Izvoljen je bil nov odbor, ki je takoj prevzel svoje posle in napravil načrt za delo v bodočem letu.

Prav tako se je vršil sestanek lesnega delavstva na Boh. Bistrici. Navzočih je bilo čez 30 delavcev. Centralo je zastopal tov. Jan. Jeseniško okrožje pa njegov predsednik tov. Rajner. Delavci so sklenili, da se vložijo kolektivna pogodba pri podjetju Stare. Iz poteka sestanka in razpoloženja delavcev je bilo videti, da se je ravno radi sedanjih slabih časov delavstvo zateklo v svojo edino pravo zaščitnico to je ZZZ.

Tudi naša podružnica na Javorniku je imela v nedeljo svoj sestanek, na katerem je poročal tov. Novšak o pogajanjih pri KID, tovariš Novak Tomaž pa je poročal o Bratovski skladnici. Udeležba članstva je bila polnoštevila.

Dne 16. t. m. se bo vršil ob pol 4. uri popoldne v prostorih Prosvetnega doma na Bledu ustanovni občni zbor naše podružnice istotam. Na občnem zboru se bo predvajal tudi film »Združeni delavci v vrste stopimo«. Udeležba za člane obvezna, prijatelji vabljeni.

Podružnica v Gorjah pa se je v zadnjem času poglobila v strokovno delo. Po ureditvi delovnih razmer s kolektivno pogodbo v podjetjih Gorjana in Vintgar se je v petek 28. februarja načeloma sklenila tudi kolektivna pogodba med ZZZ in žago Fortuna, ki pa velja ne samo za to žago, ampak za vso lesno industrijo Kranjskega Verskega zaklada. Dokončen podpis te pogodbe se bo izvršil, ko bo delavstvo stavilo k projektu pogodbe svoje pripombe.

Mezdno gibanje pri Združenih papirnicah

Strokovne organizacije v Združenih papirnicah v Vevčah in Goričanah so na pobudo delavstva spet pričele za akcijo za zvišanje mezd. To svojo mezdno akcijo so zastopniki delavstva utemeljili pri vodstvu podjetja z vedno bolj naraščajočo draginjo in s tem, da je tudi v dodatku kolektivne pogodbe stavljena določba, da se pristopi k novim razgovorom v regulacijo plač ako se cene za 10% zvišajo ali znižajo in ako ena izmed pogodbenih strank to zahteva. Na podlagi tega dodatka so zastopniki delavstva ugotovili, da znaša indeks porasta cen za naš okoliš preko 14% od zadnjega poviška mezd v oktobru.

Radi tega so zastopniki strokovnih organizacij vložili dne 3. februarja vodstvu podjetja predlog za zvišanje mezd, kar smo že javili v našem časopisu. Podjetje je dolgo časa molčalo in je izgledalo, da se bo zopet poskušalo poslužiti nam že dobro znane zavlačevalne taktike. Te dni pa so dobili zastopniki delavstva od ravnatelja Združenih papirnic obvestilo, da je upravni svet v načelu odklonil vsako povišanje mezd in vsak razgovor v tej zadevi.

Vsled tega je bilo delavstvo prisiljeno, da se posluži pravic, ki mu jih za tak slučaj daje zakon in je na svojem shodu dne 2. t. m. odobrilo sklep strokovnih organizacij, da se ta mezdni spor izroči pristojnemu oblastvu v poravnalni postopek. Upamo, da bodo merodajni faktorji vpoštevali težnje delavstva zaradi zvišanja mezd in se ta mezdni spor uravna v smislu pravičnosti za obe prizadeti stranki.

Razmere pri KID na Jesenicah

V sredo dne 26. februarja so bila pri KID zaključena pogajanja za draginjske doklade. Podpisana je bila kolektivna pogodba, ki so jo podpisale vse tri strokovne organizacije in starešinstvo obratnih zapnikov. S to pogodbo je delavstvo pri KID dobilo oz. pridobilo mesečno na dosedanje draginjske doklade novih 11%. Sedaj prejema celokupno delavstvo mesečno 3.035.000.— din in to od prvega februarja naprej. Ta znesek so predstavniki organizacij sporazumno s podjetjem razdelili takole:

60% tega zneska se je razdelilo na dne, 40% pa na družinske doklade. Tako prejema vsak delavec od 1. februarja naprej 2.0 din draginjskih doklad na uro. Te draginjske doklade prejema tudi v slučaju bolniških dnin in orožnih vaj. Draginjske doklade dobi delavec tudi ako je na plačanem dopustu. Družinska doklada pa se se je razdelila tako, da se prejema za ženo 350.— din in za vsakega otroka pod 14 letom starosti 100.— din mesečno.

Pri teh pogajanjih se je ugotovilo tudi, da je bilo pri zadnjem izplačilu draginjskih doklad za mesec za nazaj premalo izplačano in sicer za din 68.784.—. Istotako je dobilo delavstvo tudi za mesec januar draginjske doklade in to v skupnem znesku 45.000.— din. KID je torej izplačala za nazaj skupno vsoto 114.559.— din. Ta znesek se je razdelil med vse delavce enako in sicer po din 25.50, katere dobi izplačano delavstvo pri prvem mesečnem izplačilu.

Dne 28. februarja je bilo pri KID postavljenih na cesto 230 ljudi. Podjetje utemeljuje redukcije s tem, da je pomanjkanje surovega železa. Ze ob napovedi redukcij so predstavniki strokovnih organizacij skupno intervenirali pri podjetju

in ga prosili naj pri redukcijah če že morajo biti, vpošteva za nadaljno zaposlitev poročene in socialno šibke. Podjetje je to tudi obljubilo, vendar pa nas je rezultat redukcij presenetil, ker je pokazal popolnoma drugačno sliko. Strokovne organizacije so zopet skupno napravile pismeno vlogo na KID z navedbo 59 kričeih primerov. Bili smo prepričani, da bo podjetje te primere vpoštevalo in odpovedi preklicalo, vendar pa se to ni zgodilo. Izmed vlogi navedenih je bilo odpovedi preklicana samo 12 delavcem in ne smemo trditi, da so ravno ti najbolj potrebni. Čudno je, da podjetje pri tako velikem staležu delavstva kakor ga ima, ko ima zaposlene vse mogoče ljudi ne more obdržati še teh par dela tako potrebnih ljudi. Zlasti pa smo bili presenečeni ko smo ugotovili organizacijsko pripadnost reduciranih delavcev in smo morali ugotoviti, da je ZZZ številčno prekomerno prizadeta. Naš strah, da se bodo ob teh redukcijah ponovili samo primeri redukcij preteklih let, ko se je zgodilo, da je bilo pri njih redukcijah vrženih na cesto 14 funkcionarjev podružnice ZZZ v Jeseniškem okrožju. ZZZ smatra za primerno in od podjetja lojalno, da se če že morajo biti reducirani ravno organizirani delavci, prizadeje vse organizacije v enaki meri. Naprošamo podjetje, da posebno težke primere redukcij družinskih očetov takoj prekličie in naj iste zameni s samskim delavci, ki so v nekaterih slučajih hišni posestniki ali celo kmetje, ter svojo zemljo doma obdelujejo s hlapei, sami pa delajo v tovarni.

V nedeljo, dne 9. t. m. ob pol 10. uri dopoldne se vrši v pevski sobi Krekovega zbora. Dolžnost vsakega zapnika je, da doma seja organizacijskega zapniškega se seje udeleži, vabljeni pa tudi ostali člani.

Važna uredba za rudarje

Dne 19. oktobra 1940 je izdala Nemčija uredbu o izvedbi socialnega zavarovanja v Alzaciji in Loreni. S to uredbu je socialno zavarovanje nemške države razširjeno tudi na Alzacijo in Loreno.

§ 14 dopolnilne uredbe k prvi uredbi z dne 5. 12. 1940 določa, da se smatrajo ohranjene do 31. decembra 1940 vse pričakovane pravice, ki so bile pridobljene pri nosilu alzaško-lorenskega rudarskega pokojninskega zavarovanja. Po § 15 iste uredbe se pa računajo leta, za katere so plačani prispevki rudarskim zavarovalnicam v Alzaciji-Loreni, kot da so plačani po nemškem zakonu o rudarskem zavarovanju.

Ta uredba je zelo važna za naše rudarje, ki so zaposleni v Alzaciji in Loreni. V smislu čl. 1 pogodbe o socialnem zavarovanju med Jugoslavijo in Nemčijo z dne 5. avgusta 1929 — v veljavo je stopila 3. oktobra 1929 — so namreč naši državljani v Nemčiji izenačeni z domačimi delavci v pogledu dajatev iz socialnega zavarovanja.

za rentnike, ki že prejemale rente iz alzaško-lorenskega nezgodnega invalidnega ali pa rudarskega zavarovanja, pa velja naslednje: Od 1. januarja 1941 dalje se bodo vse rente in pokojnine preračunale na novo. Dokler se ne ugotove preračunski zneski, bodo koristniki prejimali primeren predujem.

Uredba z dne 19. oktobra 1940 nudi prizadetim zelo koristne ugodnosti, zaradi tega naj se jih poslužijo takoj, da ne bodo pozneje trpeli sami.

Klimatsko zdravljenje boleznih

Pod besedo klima razumemo vsoto najrazličnejših činiteljev, ki ali koristno ali pa škodljivo vplivajo na človekovo zdravje. Ti faktorji so predvsem: toplota, mraz, vlaga, svetloba, sonce, višinski položaj nekega kraja, jakost vetrov, kakovost zraka itd. One kraje, ki zaradi svoje klime, mineralnih izvirov ali drugih prirodnih lastnosti povoljno vplivajo na organizem, imenujemo klimatska zdravilišča, kopališča, okrevališča itd.

V glavnem razlikujemo morsko, kopno in atmosfersko klimo. Morska klima, na primer na Jadranu, koristno vpliva na človeka zaradi naslednjih lastnosti: morsk zrak je skoraj brez prahu, megle in dima in zaradi tega v veliki množini propuščata koristne ultravioleto žarke. Tudi temperatura zraka ob morju je važna za zdravljenje. Ta predvsem omogoča tako koristne zračne in vodne kopeli. Kopanje je na našem Jadranu najbolj povoljno od maja do konca septembra, ker je prav v tem času največje število toplih in sončnih dni. Kraljevica n. pr. ima letno 2.132 sončnih ur (Lugano v Švici 2.230), Crikvenica 2.500, Dubrovnik celo 2.713, za približno 1.000 več kot znani Davos v Švici. Biološko važna čistost zraka in svetloba nekega kraja je odvisna predvsem od zemljepisne širine in nadmorske višine. Na Jadranu more človek zaradi izredne jakosti svetlobe porjaveti tudi v senci. Posebno moč ima sonce na Rabu, Hvaru, Korčuli, Lopudu, Koločepu, Lokrumu in v Dubrovniku.

Kateri bolniki pa naj gredo na morje? Predvsem utrujeni, slabotni, slabokrvni ljudje, s slabim apetitom, sladkorno boleznijo, bronhitisom, dalje rahitični otroci ter oni po prestanih težjih nalezljivih

boleznih. Nadalje zdravi morska klima zastarele revmatizme ter kostno, zglobo in žlezno jetiko. Nikakor pa ne smejo na morje bolniki s svežo, aktivno tuberkulozo pljuč in grla ter razni težko nervozni in oni, ki bolujejo na Basedowu.

Pri kopni klimi razlikujemo: a) nižinsko-gozdno, b) klimo sredogorja in c) visokogorsko klimo.

Nižinska klima v krajih brez velikih naselij in tovarn, a poraščenih z gozdovi, tudi meščanom, delavcem iz zaprašenih tovarn in slabotnim otrokom koristno »spremembo zraka«. Sredogorska klima je predvsem primerna za zdravljenje vseh vrst jetike, slabokrvnosti, postinfekcijskih stanj itd. Taki kraji so pri nas predvsem Bohinj, Bled, Kranjska gora, Golnik, kraji nad Tržičem, kraji pod Pohorjem in dr. Visokogorska klima nad 1000 m obsega predvsem Pohorje, Gorjuše, Koprivnik, Sv. Križ, Veliko Planino, Pokljuko in še mnogo drugih naših poznanih postojank. Visokogorska klima je priporočljiva skoraj za vse bolezni, omenjene pri sredogorski klimi, specialno pa pošiljamo v te kraje nerovne ljudi in one, ki imajo Basedow.

Atmosferska ali stratosferska klima je zaenkrat dostopna samo zrakovplovcem. Je to klima popolnoma brez prahu, dima, bakterij ter bi se v njej izvrstno zdravila tako imenovana alergična obolenja (astma, oslovski kašelj, razni ekcemi itd.) in je sedaj še samo stvar tehnike, da nam ustvari »balonske sanatorije« za zdravljenje omenjenih boleznih.

Za vse primere nameravanega klimatskega zdravljenja pa se je treba obrniti za nasvet k zdravniku, ki bo po svoji skušnji in znanju odredil pravo mesto.

Časi so resni, sile je treba strniti!**Pisana šara**

POMAGALO JE.

V zadnji številki smo po svoji dolžnosti povedali, kar smo čutili ob predvajanju filma »Cirkus« v kino »Union«. »Slovenec« je tisti članek skoro v celoti ponatisnil drugi dan po izidu »Slovenskega delavca«. Zraven pa je tudi že poročal, da je kino »Union« nadaljne predvajanje filma »Cirkus« na dan izida našega glasila dalo z dnevnega reda. Pravilo, da so se za predstave tistega dne pripravljale med delavstvom in med delavstvom velike demonstracije.

Z veseljem ugotavljamo, da je moral »Cirkus« iz dnevnega reda in lepo prosimo, da nas naj naši kino podjetniki nikoli več ne izzivajo z boljševidnimi filmi.

BATA IN HRS.

V tovarni Batá v Borovnu je hrvaška delavska zveza zahtevala sklenitev kolektivne pogodbe. Podjetje je sklenitev pogodbe po predlogu te organizacije odklanjala, HRS je nato zahteval odločbo delavskega razsodišča. Sodišče je ugodilo delavski organizaciji in je določilo poročnim delavcem starim nad 21 let plačo 10.—din na uro, neporočnim pa 8.75 din. Kvalificirani delavci brez razlike dobe po 10.— din na uro, delavci od 18 do 21 po 7.50 din ispod te starosti pa 6.25 din na uro. Poleg tega dobi delavci letno dopust od enega do treh tednov.

KRIK PO HITRI RESITVI.

Dva akademika »Stražarja« sta bila v bolnici ob umirajočem tovarišu. Groza jih je bilo žalostnega pogleda na prostrano bolniško sobo, v kateri je bilo natrpanih drug poleg drugega kar 70 bolnikov. Umirajoči tovariš se je s krikom po rešitvi izvil imena Jezus in je svoja tovariša v tem imenu odpustil. Ob slovesu sta z žalostjo ugotovila, da nikdar ne bi hotela ležati v takem prostoru. 70 bolnikov je poslušalo krike umirajočega. Zraven nas, pravita, je ležalo na tleh kar 5 bolnikov, da smo se komaj mogli premikati. Po širni dvorani postelja za posteljo in na njih po dva in dva. E grozo sva gledala te čudne pare na posteljah.

Opis dogodka končata z krikom: Vse občine, vse skupnje vse korporacije, oblasti, cerkvene in svetne, dvignite se in storite vse, da se danes, jutri, ta teden, ta mesec vsaj, odpravijo take hibe iz naših bolnišnic! Dajte nam zraka, postelj in prostora!

Ali res ni mogoče tega silno perečega vprašanja pri nas premakniti z mrtve točke? Manjka denarja. Zdi se pa, da še veliko več manjka prave ljubezni.

MIRNO SVOJO POT!

Tako je zapisala zadnja »Delavska pravica« na poziv političnega predstavnika našega narodnega življenja dr. Kulovca, da pozabimo na majhna prestižna trenja in se vsi podredimo skupnim narodnim interesom. »Delavska pravica« se seveda ne more in pravi, da bo hodila mirno svojo pot. Hodila bo tako še naprej pot slabo vzgojenega paglavca, pot dosedanjega razdvajanja in razkrajanja, pot ljubimkovanja z marksizmom, dokler jo sama pošteno ne izkupi ali jo narodno zavedno delavstvo po zaslužnju ne našeska.

Videl sem smrkovca, ki je tudi hodil mirno svojo pot. S sekro je vstrajal nekaj razbijal in se ni prav nič zmenil za materina svarila, da naj sekro odloči, da se mu kaj hudega ne stori. Neumno se je zdelo smrkavcu svarilo in je sekal kar naprej, pa to samo par minut. Prekmalu je bilo samozavestno razbijanje s sekro končano s kilecom po materi. Pobilcu je spodletelo, pa se je pošteno ukrenil na nogo. Sedaj je bila mama dobra, ko je trmoglavca za svoje delo in neposlušnost prejel zaslužno plačilo.

Slično tako dela in hodi mirno svojo pot JSZ. Še dobro bo zanj, če bo ob morebitni nezgodi na tej poti našla v narodni skupnosti dobro odpuščajočo in čutečo mater.

V LASEH STA SI.

»Slovenija« je do nedavnega po Museku požaltnjena hodila ista pota kakor »Delavska pravica«. Akademik Musek je namreč pri »Delavski pravici« očitno zelo odločujoča oseba. Njegovih člankov tam ne manjka. Bil pa je istočasno urednik pri »Sloveniji«. Zadnje čase pa opazujemo, da sta si te dve glasili krepko v laseh. Prepripta se o »posebnih ciljih« slovenskega naroda. »Slovenija« pravi, da jih imamo, druga stran pa trdi, da takih ciljev ni. Prinašamo to vest kot kronisti zaradi vpogleda na življenje tistih, ki hodijo mirno svojo pot mimo posebnih ciljev slovenskega naroda.

PRESTRIGLI SO JIM PEROTI.

V Ljubljani je dom »Visokoškole«. Prijetno gnezdece je to, kamor se je naselilo tudi nekaj parov marksističnih rdečih papagajk. Te so se naučile nekaj slogov in kratkih stavkov iz izrekov boljševidskih polbogov. Prejšnje čase se jim je godilo kar dobro. Nihče ni preveč pazil nanje.

V toplem gnezdecu so se kar dobro imele. V njem so sprejemale goste—tovarišice in tovariše po mili volji brez ozira na uro in čas. Pa tudi same so hodile drugam na oblake ponoči in podnevi vsaki čas. Zadnje čase pa je univerzitetna oblast podvela nekatere strožje mere, da se to gnezdo ne spremeni v pravo izraslo komunistično gnezdo. Gdč. visokoškolke imajo omejena shajanja z nestanovalci v domu. Zvečer morajo biti do 9 doma. Če plačajo en dinar smejo ostati zunaj do 11. Katere do tega časa ni, mora ostati znanj.

Gdč. so bile zaradi tega silno vznemirjene in so aranžirale kar cele pohode na razne odločujoče činitele univerzitetnih oblasti. Zdi se jim, da so take določbe nad vse nekulturne in da ovirajo »sveten šolsko izobraževanje«. Tako vsaj poroča list »Mi mladi borci«, da je zatrpelvala znana komso-molka, organizatorica omenjenih pohodov na univerzitetne oblasti.

KONGRES KOMUNISTOV V MOSKVI.

V Moskvi je bil 18 kongres boljševidkov. Seveda je bil Stalin izvoljen v predsedstvo kongresa. Glavni tajnik se je pritoževal nad slabimi rezultati v razvoju industrije. Rekel je, da je temu kriva neokretna birokracija, nemarnost in slaba uprava. Povdaril je, da je treba uveljaviti priganjaški sistem stahanovstva, po katerem ženejo delavca do popolne izrabe vseh njegovih fizičnih moči. Po vseh okrajih in občinah je treba nastaviti tajnike stranke za priganjanje delavstva na uspešnejše delo za porast industrije.

Našim delavcem po večini ni dobro, toda, če bi pri nas uvedli stahanovstvo bi se sedanje trpljenje spremenilo v prave peklenke muke. Človek mora delati z veseljem in iz zavosti dolžnosti ne pa samo radi priganjstva kakšnih stahanovcev. Ker je tako priganjstvo potrebno, že ne more biti vse v redu.

MAST ZA BOMBAŽ.

Sovjetska zveza kupuje od nas mast. Za bombaž bomo izvažali v SSSR mast. Tako poroča socialistična »Delavska politika«. Verjetno, da smo mi že nekaj masti izvozili, bombaža pa po naših dosedanjih informacijah pa še ni dobili.